

Богомилската книжнина и литература. Богомилската книжнина се разпространила твърде много всрѣдъ народа, защото съ своитѣ обяснения за доброто и злото тя била по-приемлива за демократическия възгледъ и културно ниво на славянитѣ въ тази епоха. Както съвършенитѣ, така и обикновенитѣ богомили извънредно много се интересували отъ литературата и книжнината и били ревностни четци. Богомилскитѣ книжни издания, редомъ съ официалнитѣ такива на българската държава, преминавали въ Русия, Сърбия, Босна, Чехия и другаде, гдето имало постоянни четци на богомилската литература и книжнина. Последната имала по-голямъ кръгъ читатели, вследствие на което имала и по-силно влияние върху славянския мирогледъ и самото негово творчество, отколкото официалната такава. Богомилскитѣ и апокрифни елементи се срѣщатъ въ повечето легенди, приказки, пѣсни и народни предания. Народътъ познавалъ християнството единствено отъ богомилскитѣ книги, които той е четѣлъ или му сж били четени отъ богомилскитѣ проповѣдници, които не жалили своя трудъ и време и били винаги всрѣдъ народа и се вживѣвали въ неговитѣ неволи и страдания. Богомитѣ сж четѣли Евангелието безплатно, когато православието е било скжпо плащано отъ народа, като владината се е събирала силомъ.

Вследствие на постоянния контактъ съ по-издигнатитѣ въ културно отношение богомилски проповѣдници, българинътъ е пригодили и самия си животъ по нравственитѣ норми и етика на богомилското учение. Както е известно, българскиятъ народъ съ вѣкове е вегетарианствувалъ. Той не се храни съ месна храна не отъ пестеливостъ или пѣкъ защото нѣма на разположение домашни птици и животни, но единствено защото тѣй е свикналъ отъ вѣкове. Нашиятъ народъ, особено по селата, пости не само презъ всички пости и не яде блажно („мръсно“), но и презъ цѣлата година въ понеделникъ, срѣда и петѣкъ не слага на софрата си „мръсно“. Отъ това явствува, че влиянието на богомилскитѣ норми въ това отношение се е силно отразило въ душата и кръвта на народнитѣ слоеве, които по традиция сж привикнали да пазятъ богомилското вегетарианствуване и на нѣкои тѣхни нрави и обичаи, които мжчно могатъ да се изкоренятъ и до днешно време.

Ако българската реакция не бѣше унищожила богомилската литература и писменостъ, особено следъ противобогомилския съборъ на царь Иванъ Александра въ 1355 година, българскиятъ народъ — следъ пропадането му подъ черното турско политическо и грѣцко духовно робство — нѣмаше да бжде изоставенъ въ такава тежка неволя, въ мракъ и неве-